

“TRIPP TILL LA PAZ, BOLIVIA”
fortsättning från sidan 19

I **KOMBINATION** med den tunna luften gjorde stadens kakofoni att en promenad blev mycket uttröttande. Gatorna var kuperad och det var gott om uppförbackar. De första dagarna var huvudvärken ständigt närvarande, trots att vi tog det väldigt lugnt och drack mycket.

Något som däremot hjälpte var téet som serverades till frukost. Mate de coca, eller coca-té, som det blir med undertecknads fria översättning. Bryggt på samma blad som man framställer kokain på, bara många gånger svagare än den slutprodukt som säljs på gatorna i rikare länder. I vilket fall som helst så tog drycken bort huvudvärken på morgonen. Någon gav mig en medicinsk förklaring och sa att detta berodde på att lungornas syreupptagning förbättras av växten. Hoppas dock över att kommentera sanningshalten i detta. På tépåsen stod dessutom att mate de coca var bra mot en hel drös andra åkommor än höjdsjuka. Det blev helt omöjligt att förstå hur övriga världen kunde klara sig utan produkten.

OM MAN BORTSER från marknaderna och staden i sig så finns inte sådär jättemycket att titta på i själva La Paz.

Detta betyder dock inte att staden inte är värd ett besök. Det finns visserligen ett berg vid namn Chacaltaya som erbjuder världens högsta belägna skidåkning utför. Enligt taxi-chaffisen som körde oss dit är toppen belägen på 5700 meters höjd över havet, men när jag läst på efteråt så har det visat sig att den i själva verket är runt 300 meter mindre. I vilket fall som helst så ligger berget någon timmes bilåkning utanför La Paz och det går att traska hela vägen upp till toppen även om man inte vill åka skidor. Det var dock hemskt kallt, men vill man trotsa snålblåsten så är utsikten imponerande.

PÅ GRUND AV den allmänt utbredda fattigdomen var vi inte ute så mycket efter att mörkret fallit. Det var egentligen ingen som varnade oss specifikt för att det var farligt, men en svensk i Bolivia luktar pengar och jag råder ingen som åker dit att underskatta brottligheten. Man ska hålla sig till platser där det är mycket folk och inte lalla iväg till utkänterna av staden utan att ha koll på var man är och var man är på väg. Folk blir rånade och polisen är inte alltid den mest konsekventa. Det är tråkigt att behöva skriva det om en så vacker stad, men bara för att 99,9% av befolkningen är vänliga så betyder det inte att den sista 0,1% ska förbises helt.

SISTA KVÄLLEN, när vi satt och avnjöt lite dubbad amerikansk film på hotellrummet, började det brinna i huset mitt emot. Först på plats var polisen, som hjälpte husägaren att bära ut möbler och inredning. Brandkåren kom först efter en dryg halvtimme och hade då heller inget vatten med sig. De ropade i megafon till folkmassan som samlats att man behövde hjälp med att få fram vatten. Till slut fick man upp en tunn stråle vatten mot elden. Det hela framstod som en parodi av allting som man har lärt sig om brandkåren. TV kom och sände direkt från branden. I en intervju berättade den gråtande ägaren att allt hon ägde var förstört och att hon inte hade någonstans att ta vägen. Hon hade lånat 5 000 dollar från banken för att köpa huset, nu hade hon inget hus utan bara ett stort lån. Elden släcktes visserligen efter ett tag, men det tog lång tid.

PÅ MORGONEN när vi var på väg till bussen mot Titicacasjön fanns bara ett tomt skal kvar av huset.

Johannes Jakobsson

Som att vara i en annan värld

Om att vistas i Japan som utbytestudent

TREVLIGHET OCH EN TILLMÖTESGÄENDE attityd genomsyrar hela det japanska samhället samtidigt som japanerna kan vara tystlåtna och svåra att förstå. Gruppen/kollektivet är – precis som jag hade hört och läst innan – mycket viktig, och den gruppkänslan kan vara väldigt bra om du blir accepterad av gruppen, men bli till något negativt om du hamnar utanför gruppen.

Efter att ha tillbringat drygt ett halvår som utbytestudent i Japans fjärde största stad Nagoya måste jag säga att det är som att vara i en annan värld och att gå på japanskt gymnasium är nånting helt annat än att göra detsamma hemma i Sverige. Allt går ut på att lyssna på läraren och anteckna. Inget prat eller argumenterande existerar. Lektionerna börjar med "ketsuke", "mokuso" och "rei" vilket betyder att alla ska samla sig, blunda och buga inför lektionen. Sen säger hela klassen "onegai shimasu", ett uttryck för en önskan att läraren skall undervisa oss.

SEDAN HAR VI DET HÄR med språket. Jag har som varandes märklig utlänning en unik ställning här. Inget fel med det, men efter ett tag så har jag börjat önska att folk skulle sluta se så förvånade ut så fort jag säger något på japanska. De förväntar sig helt enkelt inte att en ickeasiatisk person skall kunna deras språk, och sedan utgör man som västerlänning en möjlighet att få öva på sin engelska. I Japan lär man sig engelska först på högstadiet och det gör att

kunskaperna i främmande språk är begränsade. Språkundervisningen i skolan kretsar dessutom mest kring grammatik och läsförståelse. Detta eftersom inträdesprovet till universiteten är grymt svåra och kräver goda kunskaper i engelsk grammatik. På grund av avsaknaden av tal- och hörförståelse, finns fenomenet med "engelsklärare". Dessa är (oftast) unga, utländska, icke japansktalande människor som kommer till Japan för att (mot en betalning på några tusen yen i timmen) prata engelska med japaner, ofta på specialskolor för vuxna. Detta är en stor industri här och det görs till och med TV-reklam för det.

Man har också eftermiddagsskolor där eleverna får hjälp att träna upp sina kunskaper inför proven. Vi kan ta min kompis Yuki som exempel; hon går i vanlig skola från måndag till fredag, och sedan är det eftermiddagsskola varje kväll. På lördagar och söndagar är det dessutom extraskola hela dagarna så hon kommer inte hem från plugget förrän vid niotiden på kvällen.

DEN JAPANSKA GRUNDSKOLAN är annars ganska fri och ledig ända tills barnen kommer upp i högstadiet då det är uniform som gäller. Eleverna har heller ingen fritid med svenska mått mätt. Efter skoldagens slut är man medlem i olika föreningar eller klubbar som drivs i skolans regi. Själv har jag valt att gå med i skolans karateklubb och det är träning flera timmar varje eftermiddag

(om man vill).

Eleverna bär som sagt i regel skoluniform från det de börjar högstadiet tills de slutar gymnasiet. Märkligt nog har japanska skoltjejer i uniform ett rykte om sig att vara extra lössläppta, men det kommer antagligen från den stora mängden sexfilmer/tidningar som är helt dedikerade till historier om skolflickor. Jag måste säga att det verkligen inte är något speciellt sexuellt med dessa kläder även om tjejernas kjolar tenderar att bli kortare och kortare ju högre klass de går i. Det är mer ett sätt att vara hip, på samma sätt som att killarna försöker få sina uniformsbyxor att bli så hängiga som möjligt. Chansen att få göra något intimt med en tjej i skoluniform är hur som helst liten, inte bara för oss utlänningar utan för alla killar.

ALLA DESSA POJK- OCH FLICKSKOLOR, hela systemet med skoluniformer, och det faktum att det mestadels är kvinnorna som har hand om hemmet och hushållsskassen gör att systemet för killar och tjejer är ganska olika. Killarna har mycket press på sig – precis som tjejerna – att komma in på en bra skola och sedan nästa skola och så nästa. De måste sen få jobb på något företag där de sedan helst ska bli kvar hela livet. Kvinnor har en bra plats i arbetslivet men fortfarande så slutar många att jobba när de gifter sig. Kvinnorna har därför inte samma förmåner som männen eftersom företagen inte vill investera i en person som de när som helst kan för-

lora. (Samma problematik finns ju faktiskt också i Sverige.) Detta håller sakta på att ändras men fortfarande är det så i stor utsträckning.

ÄVEN OM JAG som västerlänning har svårt att förstå och komma in i det japanska samhället, och trots att man här räknas och behandlas som ett barn tills man börjar universitetet (hemma i Sverige är jag ju myndig), är familjen jag bor hos mycket vänlig och förstående och tillvaron fylld med nya och givande erfarenheter och upplevelser. Jag tänker definitivt försöka återvända hit om några år för att gå på universitetet och utöka mina kunskaper om detta fascinerande land.

Dante Fermin

